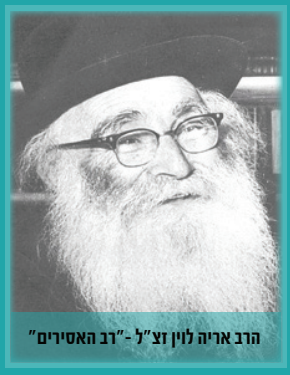
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 108

י"ג שבט תשע"ט

פרשת בשלח - שבת שירה

דרך חיים

שלום לכל מכובדינו היקרים,

טרם קריעת ים סוף הקב"ה מצווה את משה רבינו "ואתה הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעהו". המטה מהווה נדבך בקריעת הים, על אף שלכאורה היה די בנטיית ידו של משה רבנו, ובשל מה מצווהו על המטה?

מטה זה מלווה את כל יציאת ישראל ממצרים. ראשית הופעתו במעמד הסנה, בו משה רבנו עושה את האותות לפני פרעה, ובו נעשות המכות. מגדילים חז"ל את מעלתו באמרם כי מטה משה ומטה אהרן מטה אחד היה, ולכן לעתים נקרא על שם משה, לעתים על שם אהרן ולעתים על שמו של הקב"ה בכבודו ובעצמו. בהמשך הפרשה המטה אף משמש בהכאתו להוצאת מים לעדת בני ישראל. מבואר במכילתא (פרשה ו) שהסיבה לשימוש במטה להוצאת המים הייתה שבני ישראל ראו את המטה כפועל מכות אדירות, ובא הקב"ה ללמדם שמטה זה מביא גם ברכת שמיים.

המטה ממשיך ומלווה אותנו בהליכתנו במדבר, ואף במחלוקת על כהונתו של אהרון בחירת ה' באהרון מבוטאת בפריחת המטה. ואומר המדרש כי שאר המטות נעלמו כליל, ובשביל למנוע מחלוקת ומדנים לקח משה רבנו את מטה אהרון וחילקו לי"ב מטות. מכאן אנו למדים כי גם הנהגת נשיאי השבטים הייתה בעזרת המטה ומכוחו.

במה גדול כוחו של מטה זה?

אומרת המשנה במסכת אבות כי המטה הוא אחד מן הדברים שנבראו בערב שבת בין השמשות. ומבאר המהר"ל מפראג שדברים שנבראו בזמן זה הם דברים מתווכים בין ששת ימי המעשה, זמן החומריות, לשבת קודש, הרוחניות והאלוקות. המטה מהווה מתווך ומקשר בין עולם החומר והאלוקות, יש בו מעין נוכחות אלוקית מתמדת בעולם החומרי. נוכחות זו באה לידי ביטוי ביציאת מצרים, בקריעת ים סוף, בפרנסת עם ישראל במדבר ובהנהגת מנהיגי ישראל.

המדרשים מתארים כי מטה זה השתלשל למשה רבנו באופן מיוחד. אחר שבראו הקב"ה קיבל מאיתו אדם הראשון את המטה. הוא מסרו לחנוך, וחנוך למתושלח, וממנו לנח, לשם ואז לאברהם, יצחק, יעקב ויוסף. לאחר מיתת יוסף לקחו יתרו מארמון פרעה ושתלו בגינתו ולא היה ביכולת אדם לעקרו, עד שבא משה רבנו ועקרו. לא בכדי אלו היו מוסרי המטה, שכן כאמור

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

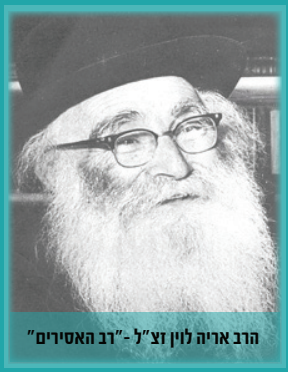

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

המטה מבטא את הנוכחות האלוקית בעולם החומר. לא מדובר כאן בירושה רגילה של חפץ העובר מאב לבן, שכן אנו רואים כאן דילוגים על דורות שלמים. מדובר כאן במסירת הכרת השגחת ה', ורק אדם שזכה לכך יכול להחזיק במטה ולהנהיג בעזרתו.

אומר ה'שפת אמת' שלא נקרא המטה 'מקל' או 'שבט', אלא דווקא 'מטה' משום שעניינו היה להיות מטה את לב ישראל לאביהם שבשמיים. דווקא ההכרה כי יד ה' נגלית כאן במציאות החומרית היא זו שמביאה להטות את הלב כלפי מעלה, להבין שהכל מסודר בהנהגתו, הדרכתו והשגחתו יתברך. בכח הטיית הלב הזו ישראל זוכים ליציאת מצרים, להשגחת ה' ולהנהגתו.

שבת שלום ומבורך!

חיים אידלס

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** ish.tsadik@gmail.com | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

בדרכו של ר' אריה

לרגל נישואי בת הזקונים שלו, החליטו האסירים הפוליטיים אותם עודד ללא הרף להעניק שי לרבם כאות הוקרה והערצה. אספו האסירים פרוטה לפרוטה עד שקיבצו בידם 25 לירות (סכום גדול באותם ימים), ופנו לראש האסירים משה סגל בבקשה למצוא דרך להבריח סכום זה מבין חומות הכלא למסרו לרבם.

רכש סגל המחאה כספית בסכום זה והעבירה ˙לר' אריה בצירוף איחולי מזל-טוב לרגל נישואי הבת, ודברי תודה והוקרה לרבם על שכה רבות טורח הוא בעבורם שלא על מנת לקבל פרס.

אולם ר' אריה לא פדה את ההמחאה מעולם. במכתב תודתו, אותו כתב בנוצה בכתב הפנינים שלו, הסביר לאסירים כי ברצונו שמצוה זו של ביקור האסירים ועידוד משפחותיהם תהיה שלמה בידו, ולא יסכים לפדותה בעד כל הון דעלמא. עם זאת, ביקש רשות לשמור את ההמחאה הכספית בידו למזכרת באשר היא כה חביבה עליו, שהרי על ידה יכול הוא לחוש בכל יום מחדש עד כמה מגעת מידת הכרת התודה של אסיריו.

(איש צדיק היה עמוד 63)

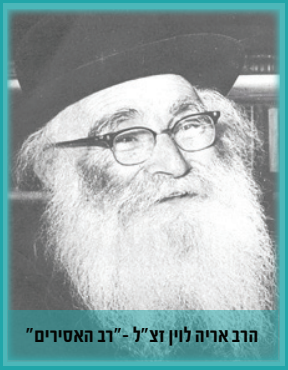
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

נעשה השבוע הפסקה קטנה לרגל יום ט"ו בשבט שיחול ביום שני הבא עלינו לטובה.

ט"ו בשבט הוא ראש השנה לפירות האילן, ויש ליום זה משמעויות הלכתיות במצוות התלויות בארץ. ימים אלו מסוגלים לפריחה רוחנית ועשייה ברוכה, כמו שדרשו חכמינו על הפסוק "כי האדם עץ השדה", שיש הרבה קשר בין העץ והפרי- לאדם ולמעשיו.

עיקרו של יום זה הוא דווקא בארצנו הקדושה, ארץ ישראל, "ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה", ארץ שזכינו בה בחזרה אחרי כל כך הרבה שנות נדודים, וזה לשונו של בעל ספר החרדים: "צריך כל איש ישראל לחבב את ארץ ישראל ולבוא אליה מאפסי ארץ בתשובה גדולה "כבן אל חיק אמו", כי בעוונינו שנקבעה בכיה לדורות יען כי מאסנו בה, שנאמר: "וימאסו בארץ חמדה", ופדיון נפשנו יהיה במהרה כמו שנאמר: "כי רצו עבדיך את אבניה", ומה טוב ומה נעים לשיר שיר ידידות אשר יסד רבי יהודה הלוי באהבה רבה ארץ הקדושה יקרה חמודה". ובסיום הדברים שם כתב: "כך אנו משוררים על ציון ר' יהודה בר אילעאי כל ערב ראש חודש בשמחה רבה ומתחננים לאל אל יגרשנו מאליה".

ונצטט גם את דברי בעל החסד לאברהם: "כל הדר בארץ ישראל נקרא צדיק, הגם שאינו צדיק כפי הנראה לעיניים, בהכרח שהוא צדיק כי אחרת היתה הארץ מקיאה אותו". וביאר הרב דסלר (מכתב מאליהו חלק ג') שמה שאמרו חז"ל שכל הדר בארץ ישראל נמחלים עוונותיו, הכוונה שמגיעה לידו התעוררות בארץ ישראל וממקום זה נמחלים עוונותיו. ועוד כתב הרב דסלר במכתב מרגש על ארצנו הקדושה: "ובאמת מה נפלא איך נשארה אהבת הארץ בליבנו אחר שגלינו ממנה אלפים שנה, כי אין זו לאומיות כמו אצל האומות כי אהבה זו תלויה בקדושה שבארץ, ואותה קדושה דבוקה בנו כי היא ירושה בנפשנו מאברהם אבינו עליו השלום שמסר נפשו לעמוד בניסיון של "לך לך"".

זוהי שבחה של ארצנו הקדושה, אשר מוציאה מתוכה פירות קדושים כשלעצמם, כפי שכתב הב"ח (טור אורח חיים סימן רח): " הלא קדושת ארץ הנשפע בה מקדושת הארץ העליונה היא

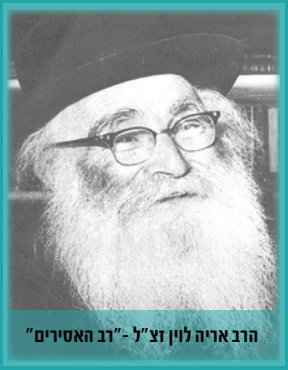
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

נשפעת גם בפירותיה שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ, כי על כן הזהיר ואמר בסוף פרשת מסעי "לא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל". ואמר אם תטמא את הארץ נמשכת הטומאה גם בפירותיה היונקים ממנה, וכבר נסתלקה השכינה מקרב הארץ אשר אני שוכן בתוכה ממש בגוף הארץ, נסתלקה מפני הטומאה שטמאתם. ונמשך מזה כי גם כן אנכי מסלק שכינתי מתוך בני ישראל כי עד עתה היכל ה' המה היו בני ישראל לפי שהשכינה היתה שורה בקרבם ממש, ועתה באכלם פירות היונקים מטומאת הארץ נסתלקה השכינה כי כשהטומאה נכנסת עם אכילת פירות בתוך בני ישראל יוצאת כנגדה הקדושה מקרב ישראל. ועל כן ניחא שאנו מכניסין בברכה זו (ברכת "מעין שלוש") "ונאכל מפריה ונשבע מטובה", כי באכילת פירותיה אנו ניזונים מקדושת השכינה ומטהרתה ונשבע מטובתה".

המקובלים הנהיגו לערוך "סדר ט"ו בשבט" בערבו של יום זה ולהרבות בתפילות על כלכלת ארצנו ועל פירותיה, ובאופן מיוחד על האתרוג (מצורף בנפרד לעלון) אותו ניטול למצוה בחג הסוכות הבעל"ט. כן מרבים בלימוד דברי תורה ומדרשי אגדה על פירות ארץ ישראל. אין אומרים ביום זה תחנון, "אל ארך אפיים" בשעת הוצאת הספר תורה ו"למנצח" קודם "ובא לציון".

הנה מעמיסים אנו על השולחן בליל ט"ו בשבט פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל , שהם שבעת המינים וחלקם פירות שהובאו לארצנו בדרך של גידול או ביבוא מחו"ל. למעשה נחלקו התנאים בדבר הקדימה בברכת הפירות. לדעת רבי יהודה לעולם מברכים על שבעת המינים ופוטרים את שאר הפירות ולדעת חכמים מברכים לעולם על החביב - מה שאנו אוהבים יותר. רבינו הרא"ש פסק כרבי יהודה ורבינו הרמב"ם פסק כחכמים, ומרן (סימן ריא סעיף ב) הביא את שתי הדעות ולא הכריע. ביאר הכף החיים שממה שהביא מרן בראשונה את דעת הרא"ש כוונתו לפסוק כדבריו, שלעולם מברכים על מין משבעת המינים לפני כל פרי אחר כזה או אחר אפילו שהוא חביב. עוד העיר הכף החיים הערה מעניינת, שאם אין לו

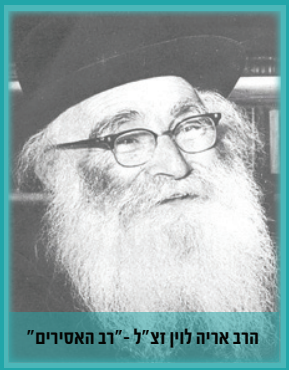
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

פרי ממין שבעה, יברך בתחילה על אגוז או תפוח שישראל נמשלו להם, והדבר הופך אותם לחביבים יותר.

אדם שאכל חצי 'כזית' ממין שבעה המחייב ברכת "מעין שלוש" ועוד חצי משאר פירות- אינו מברך ברכה אחרונה כלל, משום שלכל אחד מהם ברכה אחרונה אחרת ואינם מצטרפים יחד. אם אכל כשיעור משבעת המינים ועוד ממינים אחרים מברך "מעין שלוש" ופוטר בכך את "בורא נפשות" על שאר הפירות, כפי שמוציאם ב"בורא פרי העץ". הוא הדין לשותה 'רביעית' יין שפוטר ב"בורא פרי הגפן" וב"מעין שלוש" את שאר המשקים.

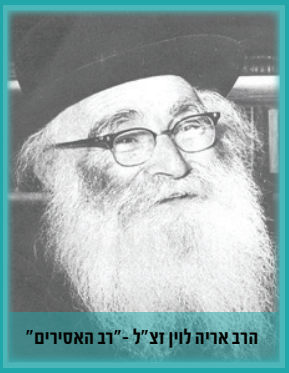
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | אני יודע בבירור שמשפחה של בחור מסתירה מידע בריאותי עליו מפני משפחת המשודכת, מה עלי לעשות?

תשובה | אתה מחויב ללכת ולומר זאת למשפחת הכלה, גם בלי שנשאלת על כך. רק שיש להיזהר לומר בדיוק מה שידוע לך ולא להגזים בכלל. וגם לפני שאתה הולך ומודיע למשפחת הכלה עליך להיות בטוח שהמידע שלך מדויק בתכלית ולא עורבא פרח ושמועות בעלמא, ולהודיע שאתה אומר את הדברים לתועלת בלבד.

אם אדם יודע שהחתן או הכלה פורקי עול ואין להם יראת שמים- הוא מחויב לספר זאת לצד השני, ואפילו אם רק שמע זאת ממקור מהימן, והוא הדין גם אם השידוך כבר נעשה. אם יש חסרון בידיעת התורה אצל החתן, אין זה עניינו של אף אחד, ואסור לומר זאת. ואם המחותן היה רוצה לדעת בדיוק כמה הבחור יודע ללמוד הוא יכול לבחון אותו בעצמו או לשאול את הרמי"ם בישיבתו. כמובן שאם הוא שואל את הרמי"ם הם מחויבים לומר לו את כל האמת.

לפעמים מצוי בחור עדין ולא מתוחכם במיוחד, ואין שום היתר ללכת ולומר למשודכים שהוא תמים וטיפש, כי זה מוציא שם רע. אך מותר לומר שהוא עדין ושקט. אמנם הדרך הנכונה היא בכלל לא לדבר על כך, כי בשיחה אחת או שתיים כבר תעמוד המיועדת או ההורים על אופיו. וכמובן שאם כבר נעשה השידוך- אסור לומר שום דבר.

אסור בשום אופן לדבר סרה על המשפחות המיועדות, אלא א"כ מדובר במשפחה של אנשים שרעים ממש למקום ולאדם. וגם אז מותר לספר רק אם יודע שלו מספר את הדברים יקבל את דבריו. אמנם גם בזה מי שצריך לברר זה הצד השני, ואין צריך ללכת וליידע אותם מעצמנו.